

МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Дослідження розвитку ринкових відносин породжує безліч взаємозалежних проблемних явищ у діяльності будь-якого підприємства. Під впливом проблемних економічних ситуацій сформовані господарські зв'язки та звичні методи його роботи порушуються, призводять до погіршення фінансового стану, припиненню розширеного відтворення. В таких випадках виникає необхідність підвищення ефективності розвитку підприємства, а керування бізнесом повинно бути направлено на визначення механізму забезпечення стабільності його роботи в цілому, процесів планування і контролю, що забезпечить активізацію та прискорення темпів кількісних та якісних перетворень в системі господарювання.

Мета дослідження полягає у визначенні та обґрунтуванні механізмів забезпечення стабільності підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема стійкого розвитку підприємства приділяли увагу такі вчені, як І.Ансофф, М.Х.Корецький, А.О.Дегтяр, О.І.Дацій, В.А. Лосєв, А.В.Калина, С. Логинов, Е. Павлов, О.В. Раєвнева [1-5]. Проте механізми забезпечення стабільності підприємств залишаються не дослідженими, а дані публікації створюють умови для управління генерації нових рішень за визначеною темою.

Виклад основного матеріалу. За умов ринкової економіки, самостійності підприємств, їхньої відповідальності за результати діяльності, виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку підприємств, забезпечення їх стабільності та визначення перспективних фінансових можливостей.

Реальність показує, що сучасні тенденції у напрямі постійних змін, внутрішньої гнучкості й відмови від штампів у роботі, підприємства несуть у собі значний деструктивний потенціал. Постійне оновлення підприємства генерує високу внутрішню нестабільність, зужує можливість роботи єдиною командою, а конкурентний попит є, як правило, короткостроковим, що суттєво впливає на поведінку підприємства. На нашу думку, важливим в таких випадках, є чітко визначена стратегія управління.

Огляд концепцій стратегічного управління підприємством свідчить про взаємозв'язок стратегії, планування і прогнозування, з одного боку, та вплив механізму процесів розробки стратегії, традицій прийняття відповідних рішень на ефективність функціонування та забезпечення стабільності підприємств - з іншого боку.

Як відомо, стратегія підприємства у 50-ті роки ХХ ст. будувалась переважно на результатах оцінювання переваг і недоліків різноманітних варіантів поведінки. В сучасних умовах високих темпів економічного розвитку перед розробниками стратегії стоїть завдання уникнути помилок при аналізі, перш ніж виявити суттєві переваги підприємства [1].

Однак практика засвідчила, що ці підходи до розробки стратегії відповідають лише періоду економічного зростання. З кінця 70-х років зовнішні умови діяльності підприємств стали більш мінливими, а їхня ефективність стала падати. Як наслідок, вченими було зроблено спроби вивести стратегію із жорстких рамок планування. Так, І. Ансоффом було введено у науковий обіг поняття стратегічний менеджмент, зазначивши, що у змінюваному світі не можна розділяти стратегію та оперативну діяльність, довгострокову і короткострокову перспективи, концепцію та її здійснення [1].

В умовах економічної кризи в Україні головною метою переважної більшості підприємств є адаптація до умов підвищеної динамічності зовнішнього та внутрішнього середовища. Відтак підприємствам необхідна відповідна стратегія розвитку, яка стала б

основою прийняття ефективних управлінських рішень, що призведе до забезпечення їх стабільності.

Кожне підприємство унікальне за своїм існуванням, а процес розробки та реалізації стратегії для кожного з них індивідуальний і залежить не лише від зовнішнього та внутрішнього середовища, а й від їхньої взаємодії. Незважаючи на різноманітність визначень і трактувань стратегії, мета її полягає в тому, щоб досягти довгострокових конкурентних переваг, які забезпечували б підприємству стабільність та високу прибутковість.

Аналіз останніх публікацій показав, що реакцію підприємства на ринкові сигнали можна прослідкувати у зміні цін, асортименті товару, формах обслуговування клієнтів тощо. Така реакція підприємств на несподівані зміни у зовнішньому середовищі носить спонтанний характер, а можливо і суперечливий [2].

Зауважимо, що стратегія складається з багатьох конкурентоспроможних дій та підходів, від яких залежить успішне управління підприємством. Отже, зробити стратегічний вибір означає об'єднати певні рішення в управлінні та конкурентні дії в єдине ціле. Адже, єдність дій і підходів буде відображати поточну стратегію підприємства, а внесення нових дій і підходів відкриває можливі шляхи зміни такої стратегії. Добре продумане стратегічне бачення готує підприємство до майбутнього, дає змогу правильно вибрати довгострокові напрями розвитку та визначає наміри вищого керівництва стати на конкретні ділові позиції.

Ефективність управління підприємством сьогодні залежить від того, наскільки добре менеджери розробляють і виконують стратегію. Чим краще продумана стратегія і чим уміліше її виконано, тим більше у підприємства шансів на сильну ринкову позицію.

Зміна ситуації на макrorівні та на фінансовому ринку спричиняє коригування як загальної, так і фінансової стратегії розвитку підприємства.

Так, теорія фінансової стратегії, досліджуючи об'єктивні економічні закономірності ринкових відносин, розробляє форми та способи виживання й розвитку за нових умов. Фінансова стратегія включає методи та практику формування фінансових ресурсів, їх планування та забезпечення фінансової стабільності підприємства за ринкових умов господарювання. Фінансова стратегія охоплює всі форми фінансової діяльності підприємства: покращення управління оборотними коштами, які є найбільш вагомим фактором підвищення фінансової стійкості підприємства; розробка ефективної політики управління грошовими потоками, яка залежить від організації фінансового планування; створення системи фінансового контролінгу; формування та розподіл прибутку тощо [4].

Фінансове планування є необхідним для фінансового забезпечення розширення кругообігу виробничих фондів, досягнення високої результативності виробничо-господарської діяльності, створення умов, які забезпечили б платоспроможність та фінансову стійкість підприємства за визначеної фінансової рівноваги. Ринок висуває високі вимоги до якості фінансового планування, оскільки нині за негативні наслідки своєї діяльності відповідальність нестиме саме підприємство.

Оскільки фінансова стратегія підприємства зачіпає всі аспекти його фінансової діяльності, можна стверджувати, що елементи механізму фінансового менеджменту повинні нести в собі механізми і інструменти формування та реалізації фінансової стратегії [2].

Формування і реалізація фінансової стратегії як основи фінансового плану підприємства базується на використанні внутрішніх інструментів. До них можна віднести :

- традиційні інструменти фінансового управління – фінансовий аналіз, бюджетування, антикризове управління;
- механізми фінансової реструктуризації – ліквідація нерентабельних, неплатоспроможних структур підприємства, контроль за витратами грошових коштів, управління видатками виробництва, інтеграція капіталу з іншими підприємствами;

- інструменти ринку фінансових послуг – факторинг, страхування, лізинг.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи, варто зазначити, що розроблені та реалізовані механізми загальної та фінансової стратегії, які вище наведені забезпечують синергичний ефект, а отже, сумарний результат діяльності будь-якої системи більше, ніж сума результатів окремих організаційних елементів цієї системи. За своєю природою синергичний ефект є організаційним ефектом, тому завдання полягає в тому, щоб знайти набір елементів і так з'єднати їх між собою, використовуючи прогресивні форми організації, при якому синергія забезпечувала б якісне і кількісне збільшення як потенціалу, так і результатів функціонування системи і складових частин.

Крім того, дослідивши структуру механізму забезпечення стабільності підприємства та особливості його функціонування, можемо зробити висновки, що підприємства, особливо працюючі в стратегічно важливих для економіки країни галузях, повинні формувати власні фінансові механізми та інструменти, виходячи із особливостей як кожного контракту, так і конкретних умов ринкового середовища – законодавчої бази, кон'юнктури ринку та інших факторів. Для цього в складі економічних структур підприємств повинні створюватися підрозділи фінансової інженерії, які призначені самим тісним чином взаємодіяти зі службами стратегічного планування і управління підприємством.

Анотація

Враховуючи, що за умов ринкової економіки, самостійності підприємств, їхньої відповідальності за результати діяльності, виникає об'єктивна необхідність визначення тенденцій розвитку підприємств, визначено та обґрунтовано один з механізмів забезпечення їх стабільності та перспективних фінансових можливостей такий, як чітко окреслена стратегія управління підприємством.

Ключові слова: стратегія, фінансова стратегія, фінансова стабільність, фінансове планування.

Аннотация

Учитывая, что в условиях рыночной экономики, самостоятельности предприятий, их ответственности, за результаты деятельности, возникает объективная необходимость определения тенденций развития предприятий, определен и обоснован один из механизмов обеспечения их стабильности и перспективных финансовых возможностей такой, как четко очерчена стратегия управления предприятием.

Ключевые слова: стратегия, финансовая стратегия, финансовая стабильность, финансовое планирование.

Summary

Taking into account, that at the terms of market economy, independence of enterprises, their responsibility, for the results of activity, there is an ob"ektivna necessity of determination of progress of enterprises trends, certainly and grounded one of mechanisms of providing of their stability and perspective financial possibilities such, as general and financial strategy of management an enterprise is expressly outlined.

Keywords: strategy, financial strategy, financial stability, financial planning.

Список використаних джерел:

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. – СПб.: Питер, 1999. – 416 с.
  2. Корецький М.Х. Стратегічне управління. / М.Х.Корецький, А.О.Дегтяр, О.І.Дачій / Навч.посібн.- К.: ЦУЛ. - 2007. – 240 с.
  3. Калина А.В. Прогнозування та макроекономічне планування // Навч.посібн. К.:МАУП, - 2008. - С.34-36.
  4. Проблемы прогнозирования и стратегического планирования / С. Логинов, Е. Павлов // Экономист.- 2007, №5, с. 93 – 96.
- Раевнева О.В. Управління розвитком підприємства, Харків, 2006. – 356с